

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 1 32. årgang 2017

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FØRENING

Nr. 1 32. årgang 2017

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsøe eller indbetaling på
Danske Bank reg.nr. 9570 0007044607
Pris: 150 kr, 100 kr pensionister og studerende

www.hillerødlokalhistoriskeforening.dk

© Copyright

Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

KORDRENG I FREDERIKSBORG SLOTSKIRKE 3
af *PER CHRISTOFFERSEN*

GREVENS HUS PÅ SELSKOVVEJ 13
af *KNUD CORNELIUS*

BRAMMERSGAVE PÅ STUTTERIVEJ 17
af *ASGER BERG*

GENERALFORSAMLINGEN 2017 19

Forsiden: Frederiksborg Slotskirkes Dreng- og Mandskor,
dirigeret af Per Kynne Frandsen, julen 1963.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot - FOSS
- Frederiksborg Svendeforening - Hillerød Borgerstiftelse -
Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Holte Vinlager,
Hillerød - PriceWaterhouseCoopers, Hillerød - Spar Nord,
Hillerød - Ullerød SuperBrugs

BESTYRELSEN

Formand
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
larskanit@gmail.com

Næstformand og kasserer
Inge Elsøe
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 2386 1131
elsoe@email.dk

Sekretær
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsøe Sørensen
Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4274 2484
hselsoe@gmail.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4074 7357

Aase Hansen
Søren Kierkegaardsvej 11
3400 Hillerød
Tlf.: 4126 0944
aasehansen3400@gmail.com

LOKALHISTORISK ARKIV

Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 7232 5884

Arkivet har åbent
Tirsdag 12.30-17
1. lørdag i måneden 10.30-14

KORDRENG I FREDERIKSBORG SLOTSKIRKE

Det må have været i efteråret 1961. Jeg gik i 3.d på Ndr. Banevejens Skole. En dag var rygtet spredt, at man kunne søge optagelse i et kor, hvis oprettelse Slotskirkens menighedsråd havde sagt god for til den netop nytiltrådte slotsorganist, Per Kynne Frandsen.

Stemningen blandt drengene - for der var tale om, at det skulle blive et drenge- og mandskor - var præget af nysgerrighed, og jeg tænker, at vore forældre nok har syntes

om ideen, for det var da noget af et scoop, hvis ens søn, ikke nok med at kunne blive kirkesanger, også kunne få stemmetræning flere gange pr. uge, lære at synge fra bladet, være en del af en gruppe med krav om præcision og i det hele taget få en solid indføring i tonekunstens verden og derudover og ikke uvæsentligt, samtidig være i gode hænder. Hertil - og det var sandelig noget, der fyldte godt i hvert fald i mine overvejelser - en

*AF
PER
CHRISTOFFERSEN*

månedlig hyre på 25 kr. Det var ikke en fyrstelig løn, bevares, men i 1961 var det en meget fin påskønnelse fra menighedsrådets og Kynne Frand-

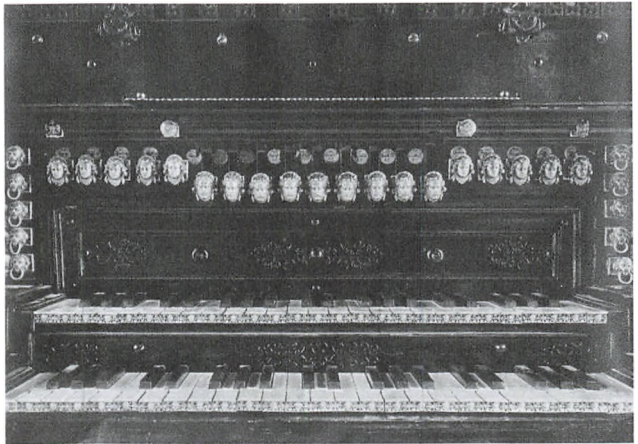
sens side, der fortalte os drenge, at det, vi skulle foretage os om søndagen, når vi mødte op til højmesse, det var et job, et regulært arbejde.

Arbejdets indhold, det, der blev givet løn til, var at deltage i 3 ud af 4 højmesser, den fjerde var frisøndag. Så 25 kr. indsat på en bankbog hver måned hele året, det var noget, der battede.

Undervisningen var uden betaling, men kravet fra korlederens side for at kunne deltage var meget tydeligt, nemlig at vi accepterede alle betingelserne: Korets drenge skulle øve alle tirsdage og torsdage kl. 19-21 (kun drengene), fredag i samme tidsrum, men her sammen med mændene, eller herrerne, som de blev omtalt af Kynne Frandsen og hans hjælper, skolelærer Viggo Mortensen (som nogen vil kende som Jazz-Morten p.g.a. hans noget uskoledede måde at spille klaver). Da vi også fungerede som kirkesangere, altså dannede fundamentet for gudstjensternes fællessang, måtte vi, de søndage vi havde "vagt", møde en halv time inden gudstjenestens start, så dagens salmer kunne blive øvet.

Vi mødte op til audition i By-skolens sang- og musiklokale, hvor både den meget elegante Per Kynne Frandsen og den mere kommunalt klædte Viggo Mortensen var til stede. Her måtte vi på forskellig måde vise, at vi havde den fornødne stemmepragt, rytmeformnelse, musikalske hukommelse osv.

Jeg fik grønt lys til at deltage og var meget stolt. Flere af mine kammerater fra skolen og det hjemlige kvarter viste sig også egnede.

STEMMETRÆNING

Vi var en stor flok drenge, som begyndte træningen. Nøjagtig hvor mange ved jeg ikke, men ca. 25. Gruppen af drenge udgjorde i princippet to grupper: de, der skulle synge sopranstemmen - den lyse drengestemme - og den anden halvdel: drengene, som havde den mørke drengestemme, korets altstemme. Hvad det nærmere skulle gå ud på, fandt vi snart ud af.

Stemmepleje var altid første punkt på dagsordenen til øvetimerne. Som regel var det Mortensen, der stod for den side af sagen. Han fulgte Kynne Frandsens metodik, så vores stemmebånd blev trænet, som man træner muskler og led før eksempelvis gymnastiske øvelser. Stemmerne skulle med andre ord varmes op og gøres smidige.

Det var bedst, når det var Kynne Frandsen, der stod for opvarmningen, og det var da også altid ham, der dirigerede slagets gang på fredage, når både drenge- og

Til venstre Per Kynne Frandsen ved Compenius-orglet ved julekoncerten 1961. - Ovenfor Compeniusorglets manualer. De små sølvfigurer er registerbåndtag. Foto: Carl Rathsach. Hillerød Lokalhistoriske Arkiv

mandsafdelingen af koret var til stede, men på hverdagene var det for det meste Mortensen, der stod for træningen.

Med løftede arme og et noget fåret ansigtsudtryk, fik han os til at lave intervalspring med stemmen, lade stemmen gå så højt op i registeret, som den magtede, og modsat, tage så dybe toner, vi formåede, holde tonen i lang tid, syngede med forskellig styrke osv.

Det kom her meget tydeligt for en dag, hvad forskellen er på en sopran- og en altstemme, og ind imellem morede vi os over, at "de andre" ikke kunne det samme, som os. Selv havde jeg en altstemme, altså den dybe drengestemme.

NODELÆRE

Næste punkt på dagsordenen var straks vanskeligere. Vi fik udleveret nodemateriale, med det, vi skulle have lært til premieren, som var blevet sat til Påskemessen 1962. Der skulle læres et par påskesalmer, som skulle leveres 4-stemmigt.

Den ene var Grundtvigs tekst til den meget smukke 1500-tals kirkekemeli "Krist stod op af døde/i påske-morgenrøde!/Thi synger lydt og sjæleglad/hans menighed i allen stad:/Ære være Gud i det høje!"

Den anden salme, der skulle læres, var selvfølgelig også en påskesalme. Det var også en middelalderosalme, som Brorson i 1733 har givet en dansk tekst. Melodien af

Melchior Teschner, 1615. En meget smuk salme, som vi havde det godt med, husker jeg, for den var ikke helt ved siden af det, vi hørte i radioen, når Jørn Hjørtting spillede Ti vi ka' li': "Hvorledes skal jeg møde/og favne dig, min skat?" Lød de første linjer, og det kunne vi jo godt forestille os, så nogen lavede i pausen sjov med den og skrånede "Hvorledes skal jeg møde og - insistere - favne dig min snut!" Ha, ha - små drenges måde at more sig på, dengang.

Allerede næste linje trak dog andre konnotationer med sig: "Du skønne morgenrøde/mod al min jammers nat!" Sikken et brud! Det var jo åbenlyst noget andet, det her drejede sig om, men for mig - og jeg er ret sikker på de fleste af os - helt uforståeligt. De næste linjer i strofen gav ikke svar på det vanskelige indhold, men gjorde det kun ubegribeligt, for nu drejede det sig om Jesus og noget med en brudesal. "Min Jesus, sig, hvorledes/mit arme hjerte skal/opsmykkes og beredes/dig til en brudesal!" Volapyk for en dreng på 9-10 år, men ordene kunne man jo udtale, og så måtte forståelsen ligge.

Min antydning af, at salmevalget ikke passede til, hvor vi befandt os i vores udvikling, indikerer, at salmerne ikke var valgt af pædagogiske årsager. Slet ikke endda. Årsagen til, at Kynne Frandsen havde valgt og fået grønt lys til at danne et kor med 25 drenge i

stedet for piger eller kvinder, som også har sopran- og altstemmer, skal søges i, at drengenes stemmer siges at have en bedre klangfarve, at det samlede "instrument" som de lyse drengestemmer udgør, så at sige vil resultere i det "fineste" instrument. Og selvfølgelig måtte en så fin kirke som Slotskirken i Hillerød var og er, tilgodeses med det bedste, altså et kor med drengestemmer.

Vi sled i den, gjorde vi. Det var svært at få det til at klinge rent mellem de to grupper af drengestemmer, men jeg mener, det slidsomme arbejde som Kynne Frandsen og Mortensen kastede os ud i, resul-

terede i, at det kom til at lyde, som om det var de små, buttede engle i Slotskirkens barokbroderede loft, der var blevet kaldt til live og gav lyd, så det hinsidige kunne fornemmes, og ikke bare som noget, 25 mindreårige drenge fra Hillerød og omegn kunne tænkes at levere.

Bedst var det selvfølgelig den påskemorgen, hvor vi i det stiveste puds: butterfly, knitrende hvid skjorte og sorte benklæder med stramme pressefolder, blev linet op foran Compeniusorgelet, som i øvrigt var det instrument, Kynne Frandsen spillede på ved denne lejlighed. Det kunne ikke blive finere.

Viggo Mortensen dirigerer koret, medens Per Kynne Frandsen spiller på Compeniusorglet bag koret.

*Her står jeg
selv tættest på
kameraet.
Foto: Frederiks-
borg Amts Avis*

RUTINERNE

Skemaet for kortimer og højmesser blev hurtigt rutine. Ingen slinger. Vi mødte op, og der blev trænet uden pjat og pjank. Sådan da. Der var måske nok lidt uregelmæssigheder, når det var Mortensen alene, der stod for sangtræningen, men var det Kynne Frandsen, der stod "ved roret", var den naturlige respekt, som lå i hans enormt sikre faglighed, nok til at der var ro og den fornødne koncentration.

Om søndagen gik vi altid ind ad døren i venstre side af den indre slotsgård, og op ad spindeltrappen, ind, hvor Compeniusorगेlet står.

Det var kun til specielle arrangementer, at koret blev placeret i denne ende. Kynne Frandsen lod os synge fra forskellige steder i gallerigangen; under hovedorगेlet f.eks, men snart blev det fast, at ved højmesserne stod koret på gallerigangen til venstre for orगेlet ud mod slotsgården.

Koret fungerede som kirkesangere og sang unison til salmerne, men i forbindelse med liturgien sang vi 4-stemmigt i (kor)svarene.

Også i forbindelse med nadveren sang koret 4-stemmigt: "Oh du Guds lam, med korsets skam ..."

Koret fungerede på den måde, at samtlige højmesser blev dækket med koret; både drenge og mænd. Det var således ikke hele koret der var til stede den enkelte søndag, men 3/4 af koret.

Julen var en af de højtider, hvor hele koret var samlet, og hvor der var 4-stemmig korsang.

Jeg husker en meget smuk udgave af "En rose så jeg skyde", som blev sunget de år jeg var med i koret. Der var også andre korværker indøvet til brug i julen, men hvilke er forsvundet fra min hukommelse.

Jeg mindes ikke noget i forbindelse med konfirmationen, mens vi ofte måtte blive lidt længere på søndage, hvor der var mange der skulle døbes. For ikke at lade højmassen trække unødigt langt ud, blev de mange dåbshandlinger delt op, så en del foregik efter højmassen.

PASTOR JOHANSEN

Frederiksborg Slotskirke havde flere præster. De fleste benyttede sig af den samme liturgiske tradition, men pastor Johansen, som i 1962 blev ansat ved Præstevang Kirke, da den blev indviet, insiste-

rede på at følge en anden tradition end de andre, hvilket vi syntes var meget irriterende, for dels var den meget vanskelig at synge, dels var det langt fra hver anden gang, det var pastor Johansen, der forrettede gudstjenesten, så denne vanskelige liturgi blev vi aldrig rigtig gode venner med.

Pastor Johansen var også lidt en torn i øjet på os drenge; en lidt vrissen mand, der - det var vores indtryk - vist mente, at børn kunne tales, hvis de kunne være rolige. Nå, han var vel bare irriteret på os drenge, fordi vi havde vanskeligheder med at forholde os i ro under prædiken, hvor vi ikke stod op i korformation, men måtte sidde på bænken i vinduesnicherne.

Noget måtte der gøres, så det blev besluttet, at vi kunne tage lidt læsestof med: Anders And, Illustrerede Klassikere og hvad vi ellers fandt godt, for så kunne der opretholdes den fornødne ro, mens præsten talte om livet og det hinsidige.

I denne sammenhæng var den unge bassanger Steen Clausen - den senere kendte Hillerødadvokat, som på dette tidspunkt var gymnasieelev - en gevinst for os drenge. Steen var god til at tackle os, og vi syntes, han var sød. Vi udvekslede tegneserier med Steen, og da en yoyo-dille havde sat sine feberspor ind i drengekoret, var det selvfølgelig også Steen, der viste interesse for den sjove leg med diskosen, der

snurrer med en snor om en pind i sin akse.

Selvfølgelig måtte det ske: En søndag mens pastor Johansen holdt sin - formentlig meget åndrige prædiken - knækkede snoren på en yoyo, som var sat til at lave en eller anden finurlig figur i luften. Resultatet var, at yoyo'en uden snor "løb" fra ejeren og hoppede hen ad stengulvet, helt ned mod den anden ende: Klunk - klunk - klunk - klunk, lød det rungende i kirken, der som bekendt har en akustik, der virker som en forstærker.

Korledelsen fik en røffel for hændelsen og måtte love, at det ikke ville gentage sig - et løfte, som man nok ikke kunne regne med kunne være helt og aldeles holdbart, men hændelsen kom vist nok til syvende og sidst alligevel til at stå som et solonummer - altså lige bortset fra dengang, drengen med sopran-guldstemmen, Flemming Will, blev lokket til at lade en af de tunge salmebøger ryge ud over repositens kant for mindre end et sekund senere at få kirken til at genlyde af et brag, da den med høj fart landede på kirkens stengulv.

ENGLEBØRNENE

Drenge er drenge er drenge! - og det var ikke anderledes i starten af 60'erne. Sammen med dem, jeg stod ved siden af og sang, lagde vi mærke til, specielt de ældre damer, der havde valgt at placere sig på de

bageste stolerækker, hvor de sad og så fromme ud, mens de med milde øjne kiggede op på de søde drenge, der stod i deres hvide, nystrøgne skjorter og så vidunderligt velafrettede ud, nogle rigtige Guds børn, næsten engle, kunne man tro deres blik. Irritationen i "englebørnenes" hoveder løb over, som var det brusende øl skænket for hurtigt i et glas, og vi fandt på at nedstirre dem. Vi erfarede nemlig, at hvis man holdt blikket solidt og fast rettet på en af disse kirkegængere, så varede det ikke længe, før hun blev forvirret i blikket og valgte at kigge fremad i stedet. Denne "leg" blev ofte praktiseret for at få tiden til at gå.

Vi stod meget op. I hvert fald i starten, men den megen ståen på de flade fødder, fik ind imellem en dreng til at besvime. Man sagde,

at besvimelsen skyldtes forkert balancepunkt på fødderne, at det kunne ske, hvis man hvilede på hælene. Hvorom alt er, så betød det, at der kom fokus på, hvordan man skal vippe lidt forover, op på tærne, for at undgå at dratte om. Derudover betød det også flere pauser, hvor vi fik lov at hvile fødderne.

Det blev hurtigt sådan, at der skulle indøves nye korværker til de kirkelige højtider: påske, pinse og jul. Hver gang var der nye, sprøde harmonier, man skulle forholde sig til, stemmer, man skulle kunne opfatte og høre uden at "falde i" med at bryde ud af egen stemme. Men hver gang et nyt værk var blevet indøvet, var det med stor fornøjelse, man "leverede" sangen og ikke mindst i kirken, hvor akustikken "klædte stemmerne på".

I september '62 stod den nye Præstevang Kirke færdig, og koret fik til opgave at være kor til indvielsen 16. september.

Kynne Frandsen var ambitiøs og havde også dannet Kammerkoeret, som bestod af voksne kvinder og mænd. Begge kor blev brugt til koncerter, som blev afholdt i Slotskirken. Kynne Frandsens kone, Inger, blev ved disse koncerter altid benyttet til større solopræstationer, hvor drengenes stemmepragt slet ikke kunne følge trop.

Kynne Frandsen selv havde mange funktioner til disse arrangementer: organisator, korleder og dirigent, musiker (Compeniusorgelet, Marcussen & Søns hovedorgel samt et cembalo). Han havde virkelig travlt ved disse concertarrangementer.

Compeniusorgelet gav i øvrigt os drenge en ekstra tjans, for endnu i starten af 60'erne blev orglets to blæsebælge manuelt betjent via hver et stykker tov. To personer, en person til hvert tov/blæsebælg sørgede således for, at der kom lyd ud af piberne. Det var et job der krævede et kontinuerligt træk, så bælgene konstant kunne have tilstrækkelig med luft. Jobbet følte derfor meget som et vigtigt hverv, som vi med glæde tog imod, når vi blev bedt om at sørge for orgelets "lunger".

NYE TIDER

Tiden som medlem af koret slut-

tede for mit vedkommende allerede i slutningen af '63. Jeg var ikke den første af drengene, der måtte "træde af", fordi stemmen var gået i overgang, men for mig skete det meget tidligt, som 12-årig.

Tidspunktet indtraf i øvrigt kort tid efter, at en ny musikalsk epoke tog sin begyndelse: The Beatles og beatmusikken. Jeg var til kortræning i Byskolens musiklokale. Vi stod på gangen og ventede på Mortensen - eller måske det var Finn Evald, som på dette tidspunkt var begyndt sin organistuddannelse og var blevet Kynne Frandsens "højre hånd". I hvert fald stod vi og snakkede, da der var en, der spurgte mig, om jeg var ved at skulle have Beatles-hår? Jeg var normalt grundigt plyset (som det ses på fotoet), men måske, det havde været lidt længe siden "hundeklipperen" på Skansevej havde haft mig på brættet i frisørstolen, og at det var blevet lidt langt, men Beatles-hår, det ord havde jeg aldrig før hørt og spurgte derfor ind til, hvad det var for noget. "Ved du ikke det? Så du ikke svensk TV i går?" Det kunne jeg kun bekræfte at jeg ikke havde, men den ivrige dreng fortalte nu om en popgruppe, han havde set den forgående aften på svensk TV, nogle englændere som havde "sådan nogle manker!" Snart vidste hele verden som bekendt, hvad det var for unge mennesker, drengen havde set på den hjemlige TV-skærm, og alting ændrede sig meget hastigt.

Min tid som sanger i Frederiksborg Slotskirkes Dreng- og Mandskor var talt, og jeg kunne gå videre ud i verden til de nye musikalske oplevelser, der nu havde vist sig på stjernehimlen. Men det jeg havde lært i koret blev ikke kasseret, f.eks kunne jeg selv vælge hvilken af Beatles fine vokaler, jeg ville følge, mens jeg lyttede til deres sange, for jeg havde bl.a lært at kunne skelne og differentiere stemmerne i harmonierne.

Viden og færdigheder fra tiden i koret har jeg i øvrigt i mange sammenhænge haft brug for hele mit liv. Hvad jeg lærte der i årene inden stemmen gik i overgang, har været en sand guldgrube, som på bundlinien blev til en kapital, der langt, langt overgik den samlede sum, som den månedlige hyre på 25 kr. løb op i, og det nævnt uden at underkende den side af festen, for pengene, som var tjent i kirken, blev investeret i en splinter ny cykel købt hos cykelhandler Thomsen i Kannikegade og senere finansierede min kor-konto også

min første grammofon. Alt i alt en uhyre indbringende tid med langtidsholdbar kapital, som ikke lader sig påvirke af det finansielle marked. ... I øvrigt: "Herrerne" (de var jo trods alt voksne mennesker!) fik 200 kr. om måneden for deres indsats, men da vi drenge deltog i de mest formative år af vores liv, tror jeg, vi var dem, der - hvis alt skal gøres op - fik mest ud af det.

Koret blev nedlagt kun få år efter, jeg havde forladt det. Sagen er jo den, at et drengekor ustandselig må starte forfra med nye drenge, og at den tid den enkelte dreng kan være med 'ombord' er meget kort i forhold til den mængde ressourcer, der bliver brugt til oplæringen. Når en kordreng er ved at blive rigtig dygtig, sætter naturen en stopper for indsatsen. Jeg kan dog se tilbage og prise mig lykkelig for, at have været en af de drenge, der fik lov til at være med i Per Kynne Frandsens og Slotssognets menighedsråds store og meget ambitiøse satsning: at danne et drenge- og mandskor i en af landets smukkeste kirker.

Per Kynne Frandsen (1932-2004) blev ansat som organist og kantor i Frederiksborg Slotskirke den 1. juli 1961. Drengekoret eksisterede i 5 år, men måtte opgives, fordi det var meget svært at forpligte drengene, ikke mindst på fridage og i ferierne. I stedet blev voksenkoret opnormeret til 10, fordelt på 4 herrestemmer og 6 damestemmer. I 1963 stiftede han Frederiksborg Kammerkor, som var en udløber af kirkekoret, og hvis leder han var indtil 1981. Sammen med organist Walther Jensen fra Præstevang Kirke stod han bag Hillerøds kommunale Musikskole. Per Kynne Frandsen gik af i maj 2002.

Huset set fra vejen. Foto: Henrik Selsøe Sørensen, 2017.

GREVENS HUS PÅ SELSKOVVEJ

Skovområdet ud mod Gadevang hedder Selskov, så vejen dertil fra Frederiksværksgade kom til at hedde Selskovvej. Det kan fremmede næsten aldrig forstå. Mangler der ikke et "v", tænker de fleste, eller også spørger de: "Stav det lige". Så skal man bare forklare. "Det staves ligesom elskov, bare med et "S" foran". Og så er ingen længere i tvivl!

Vejen endte indtil slutningen af 1960'erne som en jordvej forbi stadion, men udviklingen og opsvinget førte til den asfalterede vej, der kendes i dag. Førhen måtte man om ad Ødamsvej og bagom stadionområdet for at komme til Gadevang.

Otto Danneskjold-Samsøe, der voksede op i Grevens Hus, Selskovvej 56, huskede, at hans far sagde: "Min dreng, hvis du kan komme hjem uden pludder på skoene, skal du få 2 øre". Drengene har det med at hoppe ned i alle vandpytter, og dem var der rigeligt af på Selskovvej, der oprindeligt var strækningen fra slottets ladegård, Hillerødsholm i det nuværende lyskryds ved Hillerødsholmskolen, og ud til vængerne. Derfor var vejen forsynet med flotte stengærder, så heste og kvæg ikke smuttede ud til siderne.

Selskovvej 56, som disse linjer på opfordring skal handle om, har endnu sit stengærde. Grunden, som i registrene hedder I bz, Hil-

*AF
KNUD
CORNELIUS*

*Sophus Danne-
skjold-Samsøes
vægmaleri i
Hillerød råd-
bussal. Maleriet
viser mageskiftet
mellem Frederik
2. og Herluf
Trolle, hvor
Frederik 2. fik
Hillerødsholm
og Herluf Trolle
fik Skovkloster
ved Næstved.
Til højre ses
slottet, omtrent
som det så ud
inden Frederik
2.s ombygning.
Til venstre et
jagtselskab,
som refererer til
kongens inter-
esse. Maleriet
blev påbegyndt
i 1931 og
overdraget i
1933. Hillerød
Lokalhistoriske
Arkiv*

lerødsholm, Hillerød Jorder, blev udstykket i efteråret 1914, og i 1915 opførtes så huset efter tegninger af den interessante arkitekt Carl Lundqvist, der var kaldt til Nordsjælland fra Jylland for at løse en byggeopgave i omegnen og aldrig flyttede herfra igen. I tre generationer har Lundqvist-familien boet og bygget i Hillerød og sat præg på byen, ligesom f.eks. Vilhelm Holck gjorde det.

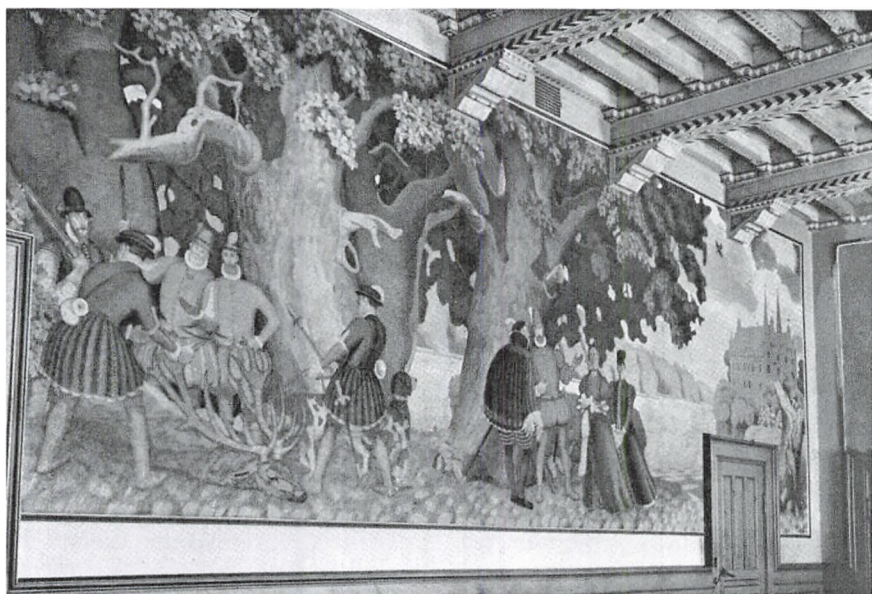
Huset lå skråt overfor for "tyskerens" husmandssted, det nuværende nr. 29, og flere bebyggelser var der ikke. Et gammelt luftbillede af Hillerødsholm viser områdets markstykker fra vandtårnet og udefter. Det var landligt.

I 1929 fik Grevens Hus så den tilbygning, der er karakteristisk i området. Ottos far, Sophus Danneskjold-Samsøe, var jo maler

og ønskede sig et atelier, og det fik han så med vinkeltilbygningen og det store vindue med 16 ruder i jernramme. Herfra kunne han se skovbrynet, markerne og køerne og solnedgangen i retning mod Ullerød.

Min families indflytning i foråret 1960 skabte et nyt slogan. Flyttemanden stod med endnu en kasse bøger på nakken og spurgte: "Skal denne her også ind i artilleriet?" Siden har atelierstuen kun heddet Artilleriet.

Inden da levede kunstnerfamilien - far, mor og tre børn - et nøjsomt liv, for indtjeningen var ikke imponerende. Dog var der brug for en ung pige i huset, Hanne, som har fortalt, at hvis hun ikke havde fået en svigerfamilie i nabolaget, ville hun være død af sult. Familien Danneskjold-Samsøe skulle

*Ældre foto af
huset set fra
havesiden.*

efter sigende have kunnet dele én fladfisk som middagsmad, og hvis der blev noget tilovers, måtte den unge pige spise resten ...

Sophus Danneskjold-Samsøe var en anerkendt maler, der også skrev en del, bl.a. kunstkritik i Social-Demokraten. En af hans berømte kunstkronikker handler om, at Frederiksborgmuseets kunst er noget juks. Han var ikke for historiemaleri. Men byen brugte hans kunnen, bl.a. til udsmykningen af den tidligere byrådssal i det gamle rådhus, senere politistation, på Torvet.

Når man boede så afsides som Selskovvej 56, kunne man tage sig visse friheder. Sophus Danneskjold-Samsøe skal have været ivrig soldyrker, og nede bag i haven i ly af bærbuskene kunne man endda blive solbrun over hele kroppen. Men så var der luftfotografen Syl-

vest Jensen til at forstyrre. Hans små maskiner lettede og landede fra Sophienborgs jorder og kom derfor ofte over soldyrkerens have på Selskovvej. Det fik Greven til at skrive et oprørt læserbrev til Frederiksborg Amts Avis om "forstyrrelse af privatlivets fred", og det har sikkert moret læserne på en tid, der var mere bornert og i hvert fald mindre frigjort end eftertiden.

Når man flytter ind i et brugt hus, får man undertiden overraskelser. Da vaskemaskinen blev sat op i kælderen under Artilleriet og snurrede første gang, løb der vand ud på gulvet. Nå ja, Otto Danneskjold-Samsøe havde måske heller ikke haft brug for kælderenes afløb, så det var støvet til. Anden gang løb der mere vand ud, og så måtte bygningskyndige håndværkere tilkaldes og Teknisk Forvaltning finde de gamle arbejdsteg-

ninger frem - jo, der var sandelig skitseret afløb og forbindelse til ledningsnettet i vejen, men det skulle vise sig, at håndværkerne kun havde ført afløbet én meter ind under cementgulvet, der derfor måtte brydes op, så den tegnede forbindelse kunne etableres. Under arbejdet skred hjørnet af stensætningen ned, så det er altså et lappet stengærde, der forsvaret historien i dag.

Huset blev sat til salg i februar 1960, og medens mægleren stod ved ateliervinduet og forhandlede med en gruppe, der ville skabe huset om til et kollektiv, tryglede Otto Danneskjold-Samsøe i den modsatte ende af stuen de kommende ejere: "Vil I ikke nok købe det, kære børn, for jeg kan fanme ikke se det hele blive lilla".

Det blev det så heller ikke. Huset har hvide vægge og brunt træværk - døre, paneler, karme, og efter besøgendes mening sjæl. Og den skal ikke ødelægges: Spisestuen ud mod baghaven havde oprindeligt kun en smal vinduesstribes højt oppe, for det ville jo ikke være høfligt, om nogen overvågede måltiderne udefra. Der er vel 3 m. fra denne vinduesstribes ned til jordoverfladen. Senere kom der et normalt stuevindue med fire

rækker små vinduesruder, men spisestuens møblement fra dengang er væk - en hvid spisestue, som blev sat til salg hos Bruun Rasmussen og efter sigende solgt til Liselund på Møn, hvor den skal være at se den dag i dag.

Og i indkørslen voksede tre meget store popler frem. De har sikkert været plantet ved indflytningen, fordi der var tre børn i familien. I 1950'erne tog lynet den bagerste, og de to andre faldt i 2005. De havde nået en omkreds på 3,60 m. og var blevet noget hule indeni. Men de kunne vidne om I. Verdenskrig og Hillerøds begyndende udvikling i Pilevejskvarteret, som området kaldes i byplanvedtægten fra 1964. Dengang hørte Selskovvej 56 til Frederiksborg Slotssogn, Lyng-Frederiksborg Herred.

Og nu suser myldretidstrafikken forbi Grevens Hus, og det bliver vel værre, når der bygges højt og tæt på Møllebrobyggeriet, for ad Selskovvej er der forbindelse til Isterødvejen og motorvejsnettet. Så er det måske godt, at ateliervinduet jernramme forvitrede, så ruderne knækkede, for et nyt vindue med energiglas i tre lag hjælper med at holde bilstøjen ude, så der kan blive ro i Artilleriet.

RETTELSE

I blad 2016-3, side 3 bør billedteksten være "Ukendt kvinde med dukken Didde", og på side 10 bør årstallet 1905 under billedet rettes til ca. 1910.

Stutterivej med Brammersgave, ca. 1930. Hillerød Lokalbistoriske Arkiv

BRAMMERSGAVE PÅ STUTTERIVEJ

Mon ikke både vejnavnet Stutterivej og husets navn vil komme bag på de fleste? Navnene figurerer i folketællingen for Frederiksborg Slotssogn den 1. februar 1921.

Der er kun registreret en håndfuld familier på Stutterivej i Nyhuse. I Brammersgave, matrikel 49, bor karetmager Hans Petersen med sin familie, en lærling og en logerende, og i den anden ende

af Brammersgave, i nr. 50, bor to familier, enken Helene Olsen med en logerende, og murersvend Svend Magner med sin familie.

Stutterivej findes ikke mere. I dag svarer det til vejstykket fra den brolagte rundkørsel ved Møntportvejen hen over slottets parkeringsplads til den lille sti og vejen foran Hjulmandens Hus på Kalvehavevej 4. Det var det første stykke af

*AF
ASGER BERG*

*Annaborg - og
Stutterivej hen
imod Bram-
mersgave, ca.
1910. Hillerød
Lokalhistoriske
Arkiv*

vejen fra Frederiksborg Slot ud til stuttoriet.

Folketællingens "karetmager Hans Petersen" er netop den, der gav huset dets senere navn, Hjulmandens Hus, stadig beliggende ved indgangen til Indelukket. Eller rettere sagt: Huset havde været bolig og værksted for hjulmanden eller karetmageren igennem et par generationer.

Men hvorfra stammer husets gamle navn? Det går langt tilbage.

Brammersgave kan forbindes med Annaborg, som jo ligger skråt

overfor på samme vejstrækning. Det var amtsforvalter Frederik Christian Brammer (1732-1796), der i 1780'erne lod Annaborg bygge og opkaldte huset efter sin hustru Anna født Plum (1743-1833). En søn af dette ægtepar var J.H.C. Brammer, underviser ved Frederiksborg Lærde Skole, og denne var igen far til biskop G.P. Brammer. Brammerslægten satte sit præg på byen i et par generationer.

De mere beskedne arbejderboliger i Brammersgave må antages at have været knyttet til Annaborg i gamle dage.

Noter:

Folketællingen i Frederiksborg Slotssogn i 1921 ses på Statens Arkivers hjemmeside www.sa.dk. Om Brammer i Hillerød i flere generationer, se Nils Gustafsson, DET KGL. FREDERIKSBORGSKE SALPETERVÆRK, s. 61ff.

GENERALFORSAMLINGEN 2017

Hillerød Lokalhistoriske Forenings ordinære generalforsamling blev afholdt onsdag den 8. marts 2017 i Kedelhuset.

Foreningen havde i 2016 fem arrangementer. Mogens Hansen har holdt to foredrag, det første om "Hingsterhus' rolle under Besættelsen" og det andet om "Den store Gestapo-razzia i Hillerød 22. november 1944". Knud Cornelius fortalte om bogen NORDSJÆLLANDSKE PLETSKUD med Rubæk Hansens pressebilleder. I efteråret havde vi to foredrag om henholdsvis "Den svenske indvandring til Danmark 1840-1914" og om "Den store oversøiske udvandring fra Hillerød, Nordsjælland og Danmark 1850-1914", foredrag, der tiltrak både medlemmer og slægtshistorisk interesserede gæster.

Som sædvanlig udsendte vi 3 numre af medlemsbladet, og Hillerød-Kalenderen 2017 udkom i god tid før jul, med fotografier fra 1950-1975.

Vi fortsatte vores arbejde for at forbedre forholdene på Lokalhistorisk Arkiv på Hillerød Bibliotek. På generalforsamlingen for et år siden kunne vi konstatere, at vores initiativer fra sommeren 2014 og frem var ved at bære frugt, idet der i 2015 var kommet en frivillig-

gruppe ind på arkivet, som arbejdede med billedregistrering i arkiv.dk. Lokalhistorisk Arkiv er også flyttet til et større og bedre lokale på Biblioteket, og der er nu dækning af den sparsomme åbningstid, også ved sygdom og ferie, og andre initiativer er sat i gang. Men vi er langt fra i mål, når det gælder større åbenhed og bedre tilgængelighed i Lokalhistorisk Arkiv.

Beretningen ligger i sin helhed på foreningens hjemmeside www.hillerødlokalhistoriskeforening.dk.

Foreningen har 239 medlemmer, Bestyrelsens forslag om uændret kontingent (hhv. 150 kr./100 kr.) blev vedtaget, men bestyrelsen varslede, at den på generalforsamlingen 2018 vil fremsætte forslag om, at kontingentet ændres til enkelt-/husstandsmedlemsskab 125 kr./200 kr.

Valg til bestyrelsen. Eva Holm-Nielsen og Mona Petersen blev genvalgt og Aase Hansen nyvalgt.

Mogens Hansen blev genvalgt og Bjørn Christiansen nyvalgt som henholdsvis 1. og 2. suppleant, og Poul Bønsøe og Carsten Nejst Jensen blev genvalgt som henholdsvis revisor og revisorsuppleant.

Efter generalforsamlingen holdt Kent A. Hansen billedforedrag om det gamle Hillerød.

FRA SLOTSGADE TIL NYHUSE

Billedvandring gennem det gamle Hillerød ved Kent A. Hansen
Mandag den 4. september kl. 19.00
40 kr. - medlemmer gratis

Den store Gestapo-razzia i Hillerød
22. november 1944

Mogens Hansen

NY BOG

Den store Gestapo-razzia i november 1944 er en skæbnesvanger begivenhed under besættelsen. Med Hillerød som centrum går der tråde til resten af Sjælland og til den storpolitiske situation. Lokalsamfundets centrale personer og begivenheder fremlægges af forfatteren, der via sit ægteskab fik en stærk tilknytning til modstandsbevægelsens folk.

Bogen kan købes hos Bog & Idé i Slotsarkaderne og koster 129,95 kr.